

ACC. N:R M. 12593:1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Bengt-Arne Persson, Darystorp
Härad: Torna Berättare: Jöns Lantz, Kärlinge
Socken: Lackalunga Berättarens yrke: f. d. förmän
Uppteckningsår: 1952 Född år 1872 i V. Hoby, tidigt inf. f. Lackalunga

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-6.

LUF 73.

Pringst. s. 5-6.

Skriv endast på denna sida

ACC. NR M. 12593: /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

Föregångsmän. Åbon Per Månsson förde in en hel del nya redskap, som ringvält i.st. för trävält. Han tog initiativet till inköp av det första tröskverket.

Umgänge mellan lands- och stadsbefolkning var ovanligt förr.

Avlöning i natura upphörde helt 1884-85.

Den äldsta handelsboden i L-a var som jag minns Berglins.

Ålderman minns jag att man hade. Han skulle anordna gille, och det var alltid vid Mårtenstid. Hans främsta uppgift var, att vara snöskottningsfogde.-

Tjänstefolk och bordsskick. På nr.11 i L-a fanns det två drängar; ryktare, halvkarl, stallpåg, vaktepåg, 2 vuxna pigor, och en barntös. Vid bordet satt far och mor i huset vid ena ändan (bord med svart stenskiva), så drängarna i tur och ordning. Pigorna stod och åt. Var och en hade sin kniv och hornskeda. Skedarna lades i en gemensam låda efter måltiden.

Vaktepåg. Under åren 1881 - 84 var jag vaktepåg och hade av-

ACC. N:R M. 12593:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

löning i natura. Det var tre par träskor (göingaträskor) utan pudor, 1 par strumpor, 1st. skjorta, 1 st. kostym (en vänd sådan). Skräddaren, som sydde, hette Berglin. Under åren 1885-86-87 var jag stalldräng. De två första åren hade jag för en sommar 25 kr. 1887 blev jag konfirmerad, men tjänade hela året och hade 50 kr. Det var hos Nils Albreckts på nr 11, som jag tjänade.

—
2.

—
Märgling. Jag har lastat märgel en gång i tiden, och då fick man 2-3 öre kärran. För att prova om märgeln var tillräckligt fin, så höllde man på en lösning, som köptes på apotek. Fräste eller kokte leran, då var den prima. Själva arbetet tillgickså, att man minade under och högg ränna vid varje sida. Man minade in under så långt man vågade, och så tog man stora träkilar och slog ner i leran, och på det viset lossnade stora stycken, som sedan östes i kärrorna.

—
Öppna diken hade man allmänt. Mellan nästan varje tunnland fanns en öppen grop, som ränsades upp varje gång jorden där-
intill låg i träda.

—
Post. I Lackalänga fanns en postkvinna, som hette Marna Per Måns. Hon gick två dagar i veckan till Lund och hämtade tidningen, och då tog hon bud med sig samt köpte kakor där. Hon

ACC. N:R M. 42593:3.

gick vid 4-tiden om morgonen och var tillbaka på eftermiddagen och delade då ut sina varor. Tidningar och brev lämnade hon på ett ställe, och där fick folk hämta det. Tidningen var Folkets tidning.

Emigration. Det var i synnerhet en del unga drängar, som fått Amerikafeber.

Nödåret 1868. Det var ett sådant missväxtår, att bönderna fick slakta ut en hel del boskap, och många människor arbetade för bara födan.

Bysnickare fanns, men i fordringarna för en förste dräng ingick att kunna förfärdiga en hel del redskap. En vagnmakare vid namn Bengtsson bodde i byn (där nuv. Elma Larssons hus ligger).

Husen nere på L-a ljung har tillkommit i samband med att skogen planterades 1801 - 02. Det berättas, att vid stora stormar kunde det hända, att sanden flög ända upp till kyrkan, och därför var det, som rådiga jordbrukare kom överens om, att plantera furuskog där. Samtidigt delade de upp hela skogen från Prästvågen (Kungsgatan) ända ner till ån. Så byggde man lite skyddsvallar. Varje gård var angelägen att

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

ACC. N:R M. 12593:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

få en husman, som bodde där nere, och som skulle arbeta på gården. Dock fick han bruka jorden mellan Prästvågen och huset. Husmännen hade får, gris, höns, ankor.

4.

Furulunds äldsta hus är nog Holmbäcks, skogvaktarens.

Strejken 1898. De egentliga orsakerna till strejkens utbrott var, att fabriken hade flyttat ut en hel sal från Malmö till Furulund, och däribland fanns det en hel del element, som inte lät sig nöja med villkoren, och så strejkade de. Till F. kom det många strejkbrytare, och dessa skyddades av en pluton husarer, kronofogden, länsman Jönsson från Lund samt 2-3 poliser. De hade sina hästar inkvarterade i prästgårdsstället.

Fackföreningen. Den första bildades 1898 och hade 100 medlemmar, och det var Lantz, som bildade den. En ny bildades år 1900 också av Lantz. Den som nu består bildades 1906. Vid strejken försökte Lantz underhandla med Schmitz på huvudkontoret i Malmö, men förgäves.

Godtemplarrörelsen. Jag, Hallberg och Göransson vi tyckte att det var dåligt att sitta och supa samt fördriva tiden med kortspel. Vi skrev då till Godtemplarlogen i Malmö och

ACC. N:R M.12593:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de kom ut. Den 20 jan. bildade vi så logen, 1895. Vi var 13 st. I Göranssons (Lavessons) kus hade vi den första lokalen, som vi själva inredde. Så flyttade vi till gamla skolan, som då var både småskola och fattigstuga. I ena änden av huset bodde en toffelmakare och en ringare (Greko). I skolan höll vi till, tills vi fick eget hus. (Se även art. i Syskonhemmet).

-
Pottmakaren Lundholm var godtemplare i Lund.

-
Husförhör hade man i skolan, minns jag, men jag var aldrig med på något.

-
Den förste polisen i Furulund hette Sundblad. Han hade varit sergeant vid Kronprinsens husarer.

-
Festerna förr var nästan uteslutande i hemmen. Pingstgille hade man. Valborgsmässaofon gick man omkring på gårdarna, och där man fick sjunga, satte man en grön pilgren i taket. Det var ett tecken på, att de fick komma igen och tigga till pingstgillet. Ett par dagar innan pingstgillet fick de gå omkring på ställena och samla in de varor, som de var lovade vid majsjungningen. Nu skulle de vara klädda i vita skjotor och vita byxor, och emellan sig bar de stora korgar, i vilka

ACC. N:R M. 12593:6.

varorna stoppades, allt av ett slag i en korg. Pingstaftonen var det bara ungdomen; då var det mat, dryck och dans och naturligtvis majstång. Pingstdagen var stillsam och ägnades åt kyrkobesök, och då var även de gamle med (husbondefolket). Annandagen var åter ungdomens dag, då dansades det igen till musik av fioler.

Tivoli, Det första uppfördes 1885 av byspelmännen Lars Persson och Andersson från Stävie. År 1898 slog man in rutor till tivoliet. Ja, de sköt t.o.m. skarpt. De stod inne i Flickhemmet och sköt. Alla strejkbrytare hade fullt med flaskor och stenar på sig, så fort de gick ut.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.